Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3-3

Nr. 409. Wilno, dn. 24 marca 1931 roku.

Treść numeru:

-----oooooOooooo-----

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a.

Z n i e s i e n i e w i z m i ę d z y L i t w ą a C z e c h o - S ł o w a c j ą . W drugiej połowie marca minister spraw zagranicznych podpisał protokuł na mocy którego z dniem 1 maja r.b. zostają zniesione wizy między Litwą a Czechosłowacją.

W i z y t a l i t e w s k i c h s t u d e n t ó w w R y d z e . Przedstawicielstwo studenckie uniwersytetu łotewskiego, oraz zjednoczenie korporacyj akademickich na 20-22 b.m. zaprosiły do Rygi przedstawicieli litewskich korporacyj akademickich uniwersytetu kowieńskiego. W związku z tem do Rygi udało się 13-tu studentów, reprezentantów niemal wszystkich korporacyj. Studenci zabawili w Rydze 2 dni, poczem powrócili do Kowna.

Z a p r o s z e n i e s t u d e n t ó w l i t e w s k i c h n a p r a k t y k ę d o Ł o t w y . Zarząd centralnych pracowni pocztowo-telegraficznych w Łotwie, przesłało uniwersytetowi kowieńskiemu zaproszenie dla studentów litewskich proponując im praktykę w warsztatach łotewskich. Warunki pracy i wynagrodzenie ma być takie same, jakie się stosuje dla studentów łotewskich.

II. ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

"L i e t u v o s A i d a s" o f i n a n s a c h L i t w y w r o k u u b i e g ł y m .

"Lietuvos Aidas" Nr.65 z dnia 21.III.r.b. Artykuł p.t. "Finanse Litwy w 1930 r." Streszczenie:

Wykonywanie budżetu państwa w 1930 r. zostało zakończone 347,7 milj.litów dochodu i 320,6 milj.litów wydatków. Przewidywano dochodów w 30 r. 333,2 milj.litów, czyli że wpłynęło o 14,5 milj. litów więcej, niż było przewidziane. Wpływa dochodów zwyczajnych według poszczególnych pozycyj, przedstawiały się następująco:

	Przewidziano milj.litów.	Wpłynęło milj.litów.	
Podatki bezpośrednie	37,5	41,8	+ 4,3
Podatki pośrednie	81.9	92,4	+10,5
Opłaty	20.0	20,6	+ 0,6
Dochód z monopolów	41,8	42,4	+ 0,6
Wpływy z przedsiębiorstw państwowych	59,0	60,4	+ 1,4
Dochody z mienia i kapitału państwowego	37,4	33,1	- 4,3
Obrachunek ze skarbem państwa	5,4	5,9	+ 0,5
Różne dochody	4.8	5,4	+ 0,6

Niemal wszystkie pozycje dały nadwyżkę.

Z podatków bezpośrednich największą nadwyżkę dały podatki od nieruchomości mianowicie 2, 4 milj.litów; przewidziano 23,3 milj. litów, wpłynęło 25,7 milj.litów. Pozatem podatk handlowego i przemysłowego przewidziano 10,2, wpłynęło 11,7.

Z podatków pośrednich przedewszystkiem podkreślić należy nadwyżkę dochodów celnych; przewidziano 64,7 milj.litów, wpłynęło 74,7 milj.litów, pozatem podatków akcyzowych za trunki przewidziano 2,8 milj.litów, otrzymano 3,4 milj.litów. Akcyzy za tytoń przewidziano 12,7 milj.litów, otrzymano 13,0 milj.litów. Jedynie akcyza zapałcza-

na dła niedobór, gdyż przewidziano 1,0 milj.litów, otrzymano 0,5 milj.litów. Opłat stemplowych przewidziano 10,L milj.litów, otrzymano 10,7 milj.litów. Monopol spirytusowy przewidywał 41.6 milj.litów otrzymano 42,2 milj.litów. Największa nadwyżka z przedsiębiorstw państwowych została otrzymana z eksploatacji kolei - przewidziano 40,9 milj.litów, otrzymano 41 5 milj.litów.

Najwięcej dochodów w pozycji mienia i kapitału państwowego dała eksploatacja lasów. Niemal wszystkie eksploatowane lasy należą do państwa. Z eksploatacji tej przewidywano otrzymać 30,8 milj.litów, otrzymano zaś tylko 25,7 milj.litów. Za przyczynę niedoboru należy uważać ogólną konjunkturę materjału leśnego na rynku światowym.

Główną pozycję dochodów nadzwyczajnych stanowiła nadwyżka wykonywania budżetu z roku ubiegłego - 34,5 milj.litów /ogólna suma dochodów nadzwyczajnych 45,5 milj.litów/.

Wydatków zwyczajnych przewidziano 250,7 milj.litów, wydano 243,4 milj.litów. Wydatków nadzwyczajnych przewidziano 82,5 milj.litów, wydano 77,2 milj.litów. Najwięcej wydatków nadzwyczajnych bo 32,9 milj.litów dokonało Ministerstwo Skarbu - z tej sumy 13,4 milj.litów przewidziano na fundusz emerytalny i zapomogowy, 8,4 milj litów na kapitał obrotowy dla kolei, 2,5 milj.litów na zwrot kosztów okupacji Kłajpedy i 2,1 milj.litów na udzielenie pożyczek nadzwyczajnych. Z kolei Ministerstwo Rolnictwa wydało w wydatkach nadzwyczajnych 16,5 milj.litów, z tego na zakupienie akcyj Banku Ziemskiego 3,0 milj.litów, meljoracje 6 milj.litów, pożyczki dla nowoosadników 2 milj.litów. Następnie Ministerstwo Komunikacji wydało 13,8 milj.litów, z czego na kolej Telsze-Kretynga przewidziano 3,1 milj. litów, remont kolei 5,4 milj.litów, nowe szosy 1,4 milj.litów i rozszerzenie portu kłajpedzkiego 1 milj.litów.

Wreszcie znaczne miejsce w wydatkach nadzwyczajnych zajmuje Ministerstwo Oświaty, które wydało 4 milj.litów.

Głównem źródłem dochodów nadzwyczajnych jest nadwyżka budżetu z roku ubiegłego.

A więc oszczędność stanowi podstawę wykonywania wydatków nadzwyczajnych, chroniąc skrab państwa od wpływów obcej finansjery. 1-go stycznia 1931 r. skarb miał pożyczek wewnętrznych 0,8 milj.litów i zagranicznych 103,5 milj.litów, czyli, że na każdego mieszkańca przypada 37,3 milj.litów. W porównaniu z innemi powstałemi po wojnie państwami, Litwa jest państwem najmniej zadłużonem.

"Rytas" o konjunkturach gospodarczych Litwy.

"Rytas" Nr.63 z dnia 19.III.b.r. Artykuł p.t. "Trzecia inflacja". Streszczenie:

Litwini są oszczędni i chociaż nie umieli produkcyjnie wykorzystać swych oszczędności, lecz zawsze mieli trochę gotówki. Gdyby nie skutki wojny, postęp gospodarczy naszego kraju w ciągu ostatnich 15-tu lat wszystkim rzuciłby się w oczy. Obecnie jednak sprawy inaczej się przedstawiają. Zamożni rolnicy, którzy przed wojną mieli wkłady w bankach, obecnie nie mają ani grosza i najbardziej wzorowe gospodarstwa przedwojenne nie mogą dziś się obronić przed długami. Częściowo jest to wina starszych rolników, którzy nie przystosowali się do potrzeb dzisiejszych, głównie jednak złożyły się na to inflacje. Jeszcze dzisiaj można znaleźć na wsi pończochy wypchane carskiemi rublami i obostami. Wszystki te bezwartościowe papierki otrzymali rolnicy za realne wartości.

Inflacja wyrządziła naszemu krajowi taką krzywdę, jaką wyrządza oszust, nieorjentującemu się w sprawach pieniężnych chłopowi, dając mu za konia lub zboże fałszywe pieniądze. Krzywda ta jednak nie zgniotła naszego rolnika. Pracuje w pocie czoła, spodziewając się, że podobna krzywda nie powtórzy się. Ze smutkiem jednak należy przyznać, że nic nie rokuje świetlejszej przyszłości gospodarczej. Co praw-

da niema obawy o trzecią inflację pienię̇żną, jednak przesilenie gospodarcze na całym świecie coraz bardziej daje się we znaki i u nas

Dzisiaj w gospodarce światowej wszystko jest zdezorganizowane, politycy nie dostosowują potrzeb gospodarczych kraju do sytuacji światowej, prowadzą imperjalistyczną politykę gospodarczą, a tam gdzie się politykuje środkami gospodarczemi, wcześniej, czy później nastąpi katastrofa. Co prawda mamy tu do czynienia nie z carskiemi rublami lub ob-ostami, lecz z takiem wartościami gospodarczemi, których obniżenie jest równoznaczne z obniżeniem wartości pieniędzy. Na gospodarstwo jednakowo wpłynie spadek wartości tysiąc-litowego banknotu, jak i spadek cen pszenicy. Jeżeli mamy dzisiaj w obrocie sto dziesięć milj.litów banknotami, a nie ma niebezpieczeństwa obniżenia kursu lita, to nie powinniśmy zamykać oczu na inne zjawiska. A zjawiska te nie są pocieszające. Prasa komunikuje, że gospodarka zbożowa w 1930-tym roku dała 30.000 tonn pszenicy i 15.000 t.nn zboża ponad zbiory przeciętne. W normalnych czasach eksport tej nadwyżki dałby 20 milj.litów dochodu, obecnie bodaj czy da 10 milj.litów. Normalnie kraj nasz eksportował rocznie lnu za 70 milj.litów. W 1929 r. eksport wynosił zaledwie 32 milj.litów, a w r.30-tym ustał prawie zupełnie. Jeżeli weźmiemy ceny lnu z 27-28 r. to dzisiaj musielibyśmy mieć lnu za 80-90 milj.litów minimalnie, tymczasem zachodzi niebezpieczeństwo, że obniżające się ceny, jeżeli nie doprowadzą wartości zapasu lnu do zera, to dadzą zaledwie kilka czy kilkanaście miljonów litów.

Sytuacja nie byłaby jeszcze tak opłakana, gdyby proporcjonalnie możnaby zmniejszać wydatki jak podatki, pensje; ponieważ jednak tak nie jest, należy pomyśleć o tem, aby zmniejszające się dochody w rolnictwie nie stanęły wobec zwiększających się wydatków, gdyż w tych warunkach gospodarka narodu może ulec zniszczeniu.

K r o n i k a.

T r a k t a t y h a n d l o w e m i ę d z y L i t w ą a D a n j ą i I s l a n d j ą. 19 marca r.b. w Ministerstwie Spraw Zagranicznych w Kownie odbyła się wymiana ratyfikowanych dokumentów o traktatach handlowych między Litwą a Danją i Islandją.

Z a t w i e r d z e n i e b u d ż e t u K o w n a n a r o k 1931. Minister Spraw Wewnętrznych zatwierdził budżet kowieńskiego zarządu miejskiego na rok 1931 w sumie 8 milj.litów

N o w e c e n y z b o ż a. Gabinet ministrów ustalił ceny zboża, kupowanego przez Ministerstwo Rolnictwa na eksport, według tego cennika za pszenicę o zanieczyszczeniu nie większem niż 3% ministerstwo będzie płaciło od 12 do 14 litów za 50 klg, za żyto od 9 do 10 litów za 50 kg. Ceny te obowiązują od 23 marca do 1 lipca r.b.

A n k i e t a d l a t a r t a k ó w. Departament leśny rozesłał do właścicieli tartaków ankietę, w celu zebrania wiadomości ile i jakiego materjału produkują tartaki, ile zużywają energji i t.p. Ankieta ta wywołała wielkie zdziwienie, gdyż dotychczas sprawy te załatwiał inspektor podatkowy.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

"L i e t u v o s A i d a s" o d a l s z y c h i n s y n u a c j a c h z a g r a n i c z n y c h c h r z e ś c j a ń s k i e j d e m o k r a c j i o L i t w i e.

"Lietuvos Aidas" Nr.63,64 i 65 z 19,20 i 21.III. r.b. Artykuł p.t. "Słowa prawdy" naszych "katolików" zagranicą. Streszczenie:

Chcąc wywołać wrażenie, że chrześćjańska demokracja walczy o idee katolickie w innych korespondencjach zaczyna ona inaczej, chociaż kończy tak samo uskarżaniem się na "małą grupkę narodowców". Na początku mówi się o celach narodowców.

" W celu ratowania ugrzęzłej w niedowiarstwie inteligencji w 1910 r. założono katolicką organizację uczącej się młodzieży ateitininków. Powodzenie organizacji było tak wielkie, iż w 1920 r partja katolicka otrzymała większość w sejmie i dała krajowi demokratyczną konstytucję i reformę rolną w duchu chrześćjańskim. Kurs polityki zmienił się jednak radykalnie, gdy u steru władzy stanął w grudniu 26-go roku wróg kościoła Woldemaras". /Märkische Volkszeitung,1931 m.26 I nr./

W piśmie "Augsburger post zeitung" z dn.16.I.31 r. wszystko się uwypukla jeszcze wyraźniej:

Ponieważ inteligencja litewska przed wojną coraz bardziej stawała się łupem niedowiarstwa w 1910 r. przewidujący studenci założyli organizację uczącej się młodzieży katolickiej "Ateitis". W 1918 r. tysiące studentów pracowało w tej organizacji. Tymczasem nacjonalistyczny rząd litewski niezadowolony ze wzrostu inteligencji katolickiej w jesieni 1930 r. zamknął wszystkie katolickie ugrupowania uczniowskie. Szereg biskupów dotknięty złamaniem przez rząd konkordatu, stanął w obronie uczniów katolików. W wyniku tego rząd pięciu studentów katolików skazał na więzienie do 10-ciu lat".

Chrześćjańska demokracja umyślnie mówi w tym artykule o prześladowaniu katolików przed i po wojnie, umyślnie twierdzi, że organizacje uczniów katolików zostały zamknięte przez rząd w obawie przed wzrostem inteligencji katolickiej. Ciekawem jest, iż nie ukrywa się tu działalności politycznej atejtininków. Wypadałoby, że atejtininkowie zdecydowali o składzie sejmu o konstytucji i przeprowadzeniu reformy rolnej, czyli, że studenci i uczniowie kierowali polityką w Litwie. Każdy uważny czytelnik łatwo zrozumie, że miesza się tu politykę z religją. Zagranica nie wie o tem, jak jest treść odczytów studentów katolików, niedomyśla się jakie wygłasza się w Litwie kazania. Zasługuje również na uwagę twierdzenie, iż studentów skazano na 10 lat więzienia. Czy można z góry przewidzieć, jak będą oni ukarani, - a może sami czują, że są warci takiej kary.

W korespondencjach pisze się również o tem, że niektórych studentów aresztowano tylko za to, że podczas wyjazdu dr.Karwelisa śpiewali hymn litewski. Podobna wiadomość jest towarem wyłącznie eksportowym, przeznaczonym dla krajów, w których niema okazji usłyszeć słowa prawdy.

Są jeszcze dwie rzeczy godn podkreślenia: pierwsza, to oddanie 50-ciu księży pod sąd wojenny. Mimo zaprzeczenia prokuratora Kalwajtisa, chrześćjańska demokracja pisała, że 50-ciu księży oddaje się pod sąd za wygłaszanie kazań. Jedno zaś z niemieckich pism prowincjonalnych podało, że księży prześladuje się za odczytanie listu pasterskiego, że rząd obecny walczy z kościołem ze względów politycznych, że uwidocznia się tu wpływ Moskwy, której nie na rękę jest działalność katolicka w Litwie. Do takich granic oto doszły "katolickie" informacje.

Inną wszędzie reklamowaną sprawą jest historja o żyżmorskim wikarjuszu. Rzekomo z powodu wygłoszonego przez niego przemówienia dwaj policjanci i jeden żyd prowadzili go w zimie bez czapki do więzienia. W rzeczywistości nie było żadnego żyda i tylko policjanci prowadzili go przez ulicę, ponieważ dobrowolnie nie chciał udać się do sędziego śledczego. W ten sposób przy pomocy takich środków "katolicy" starają się pozyskać sympatję zagranicy, nie wahając się przed odmalowaniem swego kraju w najczarniejszych barwach.

Widocznem jest, że wszystkie te korespondencje pisała jedna ręka, albo też była to zbiorowa praca organizacji. Dowodów na to jest bardzo wiele. Wystarczy przypomnieć, że wszędzie wymienia się te same nazwiska w tym samym porządku i nawet z temi samemi błędami. Wszystko to było wymieniane w "La Croix". Irisch Catholic" "Königsberger Hartungsche Zeitung" Kölnische Volkszeitung","UUsi Suomi", L'echo de Paris". "Linzer Volksblatt". "Germania". "De Maasbode". "The Catholic Standard and Times" i w całym szeregu innych

świat.

Taka obfitość organów prasowych mogłaby wywołać wrażenie że o Litwie na całym świecie bardzo dużo się pisze. Jednak wszystkie te gazety są kroplą w morzu w prasie światowej, a z drugiej strony w najpoważniejszych pismach mało się tego rodzaju stronniczych wiadomości pokazuje, gdyż zagranica odnosi się do nich sceptycznie. Mimo wszystko pozostaje faktem, że opozycja dokłada wszelkich starań, aby przekonać zagranicę o różnych "okropnościach", jakie rzekomo na Litwie się dzieją.

Kronika.

Dokoła zamknięcia "Aufbauschule" w Kłajpedzie. Dyrektorjum kraju Kłajpedzkiego donosi, iż na miejsce zlikwidowanego gimnazjum /Aufbauschule/ z początkiem nowego roku szkolnego zaczną funkcjonować klasy takiego samego typu, jak i uprzednie przy gimnazjach Witolda i Ludwiki.

Projekt nowej ustawy o technikach. Ministerstwo Komunikacji opracowało projekt nowej ustawy o technikach. W myśl projektu do szkół technicznych będą przyjmowani jedynie aspiranci posiadający świadectwa z ukończenia 6-8 klas gimnazjum. Pozatem absolwenci szkoły technicznej będą mieli prawo budować domy określonej wielkości i w miejscowościach posiadających określoną ilość mieszkańców. Mosty absolwenci szkoły również będą mogli budować, lecz nie dłuższe nad 25 metrów.

Walka z komunizmem. W tych dniach funkcjonarjusze policji kryminalnej przeprowadzili wiele rewizyj i aresztowali 10 komunistów. W liczbie aresztowanych znajdują się 3 osoby, nieposiadające żadnych dokumentów, których tożsamość obecnie policja stwierdza.

Stworzenie Departamentu Policji. Odnośne urzędy uchwaliły powołanie do życia specjalnego departamentu policji. Dotychczasowe nazwy: I i II oddział policji kryminalnej ulegną zmianie. Nowe nazwy tych urzędów będą brzmieć: policja kryminalna i policja polityczna.

Towarzystwo dla szerzenia oświaty i kultury wśród robotników. W tych dniach Ministerstwo Skarbu zatwierdziło statuty nowego T-wa akcyjnego "Grandine" /Łańcuch/. Celem T-wa będzie niesienie rozległej pomocy robotnikom w dziedzinie kulturalno-oświatowej, jednakże jego najważniejszem zadaniem będzie wzniesienie w Kownie "domu robotniczego".

Badanie dr. Griniusa i Slezewicza. Litewska policja kryminalna w tych dniach badała leaderów partji ludowców - dr.Griniusa i Slezewicza. Powodem badania był okólnik, który komitet centralny partji robotniczej rozesłał do oddziałów na prowincję. W okólniku była mowa o tem, że niektórzy z urzędników ostatnio bardzo się wzbogacili. Dr.Grinius zobowiązał się dostarczyć policji dokumentów, dotyczących tego ustępu okólnika.

137